

Regeringens proposition

1981/82: 184

om medgivande att avstå viss egendom som tillfallit allmänna arvsfonden;

beslutad den 18 mars 1982.

Regeringen föreslår riksdagen att antaga det förslag som har upptagits i bifogade utdrag av regeringsprotokoll.

På regeringens vägnar

TORBJÖRN FÄLLDIN

ROLF WIRTÉN

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att riksdagen i fyra fall medger att egendom som genom arv har tillfallit allmänna arvsfonden skall avstås.

BUDGETDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1982-03-18

Närvarande: statsminister Fälldin, statsråden Wikström, Friggebo, Åsling, Söder, Johansson, Wirtén, Andersson, Boo, Petri, Eliasson, Gustafsson, Elmstedt, Tillander, Ahrlund, Molin

Föredragande: statsrådet Wirtén

Proposition om medgivande att avstå viss egendom som tillfallit allmänna arvsfonden

Enligt lagen (1928:281) om allmänna arvsfonden får arv som tillfallit allmänna arvsfonden helt eller delvis avstås till annan om det med hänsyn till uttalanden av arvlåtaren eller andra särskilda omständigheter kan anses överensstämma med arvlåtarens yttersta vilja. Även i andra fall får arv avstås till arvlåtarens släktingar eller andra personer som har stått arvlåtaren nära, om det kan anses billigt. Vidare får arv som utgörs av egendom, vilken är av väsentlig betydelse från kulturhistorisk synpunkt, avstås till juridisk person som har särskilda förutsättningar att ta hand om egendomen på lämpligt sätt.

Beslut om avstående av arv fattas av regeringen. Om värdet av den egendom som skall avstås överstiger 200 000 kr. eller förutsättningar i övrigt inte är uppfyllda enligt nämnda lag måste regeringen inhämta riksdagens tillstånd innan beslut fattas. Jag kommer nu att i det följande redogöra för fyra fall där regeringen behöver inhämta sådana medgivanden av riksdagen.

1

Runa Rehn från Stockholm var född 1893 och avled 1978. Enligt bouppteckningen fanns ingen annan arvinge än allmänna arvsfonden. Behållningen i dödsboet uppgick enligt bouppteckningen till 224 476 kr. och bestod huvudsakligen av värdepapper.

Hörselfrånjandet i Stockholm har ansökt att kvarlåtenskapen efter *Runa Rehn* skall avstås till föreningen. Till stöd för sin ansökan har föreningen åberopat olika uttalanden som *Runa Rehn* gjort till förmån för föreningen.

Länsstyrelsen i Stockholms län, som har utrett ärendet, har i likhet med kammarkollegiet tillstyrkt ansökningen.

Runa Rehn har enligt utredningen vid ett flertal tillfällen gjort uttalanden av innebörd att kvarlåtenskapen skall tillfalla Hörselfrämjandet. En av intygsgivarna fick i uppdrag av Runa Rehn att upprätta ett testamente vilket dock ej färdigställdes. Jag anser att utredningen visar att ett avstående till Hörselfrämjandet överensstämmer med arvlåtarens yttersta vilja. Jag förordar därför att kvarlåtenskapen efter Runa Rehn avstås till Hörselfrämjandet i Stockholm.

2

Karl Gustavsson från Kvänum var född 1891 och avled 1978. Enligt bouppteckningen fanns ingen annan arvinge än allmänna arvsfonden. Behållningen i dödsboet uppgick enligt bouppteckningen till 548 972 kr. I behållningen ingår två jordbruksfastigheter, nämligen Fårtorp 14:1 i Örtums socken, Vara kommun, om 75 ha och Vipetomten 1:5 i Saleby socken, Lidköpings kommun, om 7 ha.

I en gemensam ansökan har bröderna Karl-Erik och Bengt Persson, vilka nu arrenderar fastigheterna, samt deras fader Ragnar Persson ansökt om att en del av kvarlåtenskapen avstås till dem på så sätt att fastigheterna får förvärfvas för ett pris av 300 000 kr. Till stöd för sin ansökan har sökandena åberopat uttalanden av Karl Gustavsson enligt vilka de skulle få förvärva fastigheterna till ett förmånligt pris.

Lantbruksnämnden i Skaraborgs län har ingen erinran mot en försäljning av fastigheten Fårtorp 14:1 till Karl-Erik och Bengt Persson. Fastigheten Vipetomten 1:5 bör enligt lantbruksnämnden däremot säljas till någon annan. Nämnden har värderat Fårtorp 14:1 till 950 000 kr.

Länsstyrelsen i Skaraborgs län tillstyrker en försäljning av fastigheten Fårtorp 14:1 för 300 000 kr. till Karl-Erik och Bengt Persson. Kammarkollegiet tillstyrker också en försäljning av Fårtorp 14:1 till Karl-Erik och Bengt Persson men anser att köpeskillingen bör sättas till 475 000 kr.

Jag anser att det med hänsyn till uttalanden av Karl Gustavsson och omständigheterna i övrigt kan anses överensstämma med dennes yttersta vilja att bröderna Karl-Erik och Bengt Persson får köpa fastigheten Fårtorp 14:1 till ett för dem förmånligt pris. Då det inte med säkerhet kan avgöras vad Karl Persson avsett med förmånligt pris anser jag i likhet med kammarkollegiet att fastigheten bör säljas för hälften av det värde lantbruksnämnden åsatt fastigheten.

Jag förordar att en del av kvarlåtenskapen efter Karl Gustavsson avstås på så sätt att fastigheten Fårtorp 14:1 i Vara kommun säljs till Karl-Erik och Bengt Persson för 475 000 kr.

3

Anna Vestling från Dalby församling, Torsby kommun, var född 1904, adopterades 1941 av Olof Vestling och avled den 23 december 1971. Bouppteckningen som förrättades 1972 upptar Anna Vestlings biologiska syskon och dessas avkomlingar som dödsbodelägare. Behållningen i dödsboet utgjorde enligt bouppteckningen 266 899 kr. 1973 skedde partiellt skifte av den i boet ingående fasta egendomen och 1974 skiftades hela arvet efter Anna Vestling. I bouppteckningen togs emellertid inte hänsyn till den lagändring beträffande adoption som trädde i kraft den 1 juli 1971 och som innebar att arvsrätten mellan Anna Vestling och hennes biologiska syskon och dessas avkomlingar upphörde. Med anledning härav väckte kammarkollegiet talan inför domstol. Sunne tingsrätt har i lagakraftvunnen dom 1978 förklarat att allmänna arvsfonden ägde bättre rätt till Anna Vestlings kvarlåtenskap än de i bouppteckningen upptagna dödsbodelägarna.

Ansökningar om avstående av kvarlåtenskapen efter Anna Vestling har inkommit från hennes biologiska släktingar, adoptivfaderns släktingar samt adoptivfaderns fosterdotters släktingar.

Länsstyrelsen i Värmlands län, som utrett ärendet, har i likhet med kammarkollegiet tillstyrkt att behållningen efter Anna Vestling avstås till förmån för hennes biologiska syskon och dessas avkomlingar.

För egen del vill jag anföra följande. Anna Vestlings biologiska släktingar har sedan det partiella arvsskiftet 1973 bebott och disponerat fastigheterna samt därvid avverkat skog i betydande omfattning. Felet i bouppteckningen från 1972 rättades 1978 av Sunne tingsrätt men de i bouppteckningen upptagna dödsbodelägarna har tills vidare tillåtits att bebo och disponera de fastigheter som Anna Vestling lämnade efter sig. Jag anser att det skulle framstå som stötande att efter närmare tio år återkräva egendomen av ett flertal personer.

Jag förordar att arvet efter Anna Vestling avstås till hennes biologiska släktingar på samma sätt som skulle ha gällt om de hade haft arvsrätt efter Anna Vestling.

4

Staffan Norlind från Lomma var född 1909, omyndigförklarades 1952 och avled 1978.

Enligt bouppteckningen fanns två delägare i boet, nämligen allmänna arvsfonden samt Hanna och Ernst Norlinds stiftelse. Behållningen i boet uppgick enligt bouppteckningen till 2 636 728 kr. Behållningen består av bl. a. Borgeby egendom, en hyresfastighet i Lund samt stora delar av Ernst Norlinds konstnärliga och litterära produktion samt hans bibliotek.

Styrelsen för Hanna och Ernst Norlinds stiftelse, som har till ändamål att bl. a. bevara Borgeby slotts porttorn och dess samlingar, har ansökt om att den del av arvet, 236 300 kr., som tillfallit allmänna arvsfonden skall

avstås till stiftelsen. Allmänna arvsfondens del av boet efter Staffan Norlind motsvaras av dennes arv efter fadern Ernst Norlind. Till stöd för sin ansökan har stiftelsen åberopat uttalanden från Ernst Norlind och sådana omständigheter i övrigt som enligt stiftelsen talar för att det kan anses överensstämma med Ernst Norlinds vilja att det arv som tillfallit allmänna arvsfonden efter hans son Staffan Norlind, som genom sitt omyndighets-tillstånd själv saknat förmåga att upprätta testamente, skall tillfalla stiftelsen.

Kammarkollegiet, som utrett ärendet, tillstyrker ansökningen om avstående av arv.

För egen del finner jag att utredningen inte klart utvisar vad som varit Staffan Norlinds yttersta vilja. Emellertid anser jag, efter att ha samrått med chefen för utbildningsdepartementet, att det är ytterst värdefullt från kulturhistorisk synpunkt att de samlingar av konst och litteratur efter Ernst Norlind samt den miljö som Borgeby slott och dess park utgör kan bevaras i sin helhet och göras tillgängliga för allmänheten. För att underlätta detta förordar jag att arvet efter Ernst Norlind, som genom Staffan Norlind tillfallit allmänna arvsfonden, avstås till Hanna och Ernst Norlinds stiftelse.

Till regeringen har från boutredningsmannen inkommit en ansökan om att stiftelsen befrias från arvsskatt både för vad som kan komma att avstås från allmänna arvsfonden och för vad som tillfallit stiftelsen genom secundosuccession från Staffan Norlinds mor Hanna Norlind. Enligt bl. a. 57 och 58 a §§ Lagen (1941: 416) om arvsskatt och gåvoskatt kan regeringen i särskilda fall medge befrielse från arvsskatt. Om riksdagen medger att allmänna arvsfondens rätt till arv efter Staffan Norlind avstås, avser jag att återkomma till regeringen med förslag om att stiftelsen befrias från arvsskatt.

Hemställan

Med hänvisning till vad jag har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen

att allmänna arvsfondens rätt till arv i fyra fall avstås i enlighet med vad jag har förordat.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att antaga det förslag som föredraganden har lagt fram.

